

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

No 4

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Elektron nashr. 882 sahifa.

E'lon qilishga 2024-yil 30-aprelda ruxsat etildi.

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston fanlar akademiyasi akademigi
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU YoMMMIB birinchi prorektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., "O'IRIAM" ilmiy tadqiqot markazi direktori – prorektor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TMI professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d. TDIU professori
Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori
Musyeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d., "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d., TAQU katta o'qituvchisi
Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti
Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti
Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi iqtisodiy jinoyatlarga qarshi kurashish departamenti bo'limi boshlig'i
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti
Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

MUNDARIJA

Organizational Behavior and Leadership.....	10
Ibrokhim Gulomov	
Baliqchilikda klasterlarini tashkil etishning nazariy asoslari	18
Olim Murtazayev, Muydinov Olim Bekmuratovich	
Оценка состояния привлечения инвестиций в сферу туризма Узбекистана и механизмы управления	24
Арзиматов Бобирмирзо Зокирджон угли	
Biologik aktivlar buxgalteriya hisobni milliy va xalqaro standartlarga muvofiq takomillashtirish masalalari ...	27
Axmadaliyeva Zebo Abduxalimovna	
Aholi yashash joylarida yong'in risklarini bartaraf etish xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari	32
Aziz Zikriyoev	
O'zbekistonda ilmiy darajali kadrlar tayyorlash tizimi boshqaruvining tashkiliy tuzilmasi va vazifalari	40
Beknaeva Shaxnoza Vladimirovna	
Mintaqaviy turizmning iqtisodiyot rivojlanishiga ta'siri (O'zbekiston turistik xizmatlar bozori misolida)	45
D. B. O'roqova	
Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ko'paytirishning asosiy yo'llari	50
Ibrohimov Boburmirzo Baxtiyor o'g'li, Sayfiddinov Sarvarbek Anvarbek o'g'li	
Sanoat korxonalarining aksiyalar bozoridagi faoliyati tahlili: muammolar va yechimlar	55
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
Qurilishda modernizatsiya va diversifikatsiya qilish asosida yangi ishlab chiqarish quvvatlarini oshirish	63
Islamov Ozodjon	
Sanoat korxonalari innovatsion salohiyatini oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish yo'llari	67
J. K. Boymurodov	
Mamlakatda yashil iqtisodiyotni rivojlantirish yo'nalishlari	72
Kadixodjayeva Nilufar Raxmatullayevna	
BlokchEYn texnologiyalari yordamida raqamli iqtisodiyotni o'zgartirish	77
Karabayev Rustam Zafarovich, Saitkamolov Muxammadxo'ja Sobirxo'ja o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida zamonaviy mehnat bozorining rivojlanishi	84
Layli Mirzayeva	
Xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirishda investitsion resurslardan samarali foydalanish mexanizmlari	88
Luiza Komilovna Xaydarova	
Umumta'lim muassasalari sonining ekonometrik tahlilini pedAgogik metodlar yordamida amalga oshirish	93
Ravshanova Muhayyo Maxmanazarovna	
O'zbekiston tarixiy shaharlarida turistik faoliyati shakllanishi va ularni boshqarishning nazariy asoslari	98
Meliqulov G'ayrat Abdug'afforovich	
Iqtisodiy rivojlanish va ilmiy tadqiqot rivojlanishining havo ifloslanish darajasiga ta'siri	105
Murodullayev Kamoliddin Sherzod o'g'li, Sadibekova Bibisora Djapparovna, Turdiqulov Farrux Ravshanjon o'g'li	
Hududlarni rivojlantirish va "yashil iqtisodiyot"ni shakllantirishning ekologik muammolari	110
Maxkamov Saidafzal Saidkamol o'g'li, Yigitaliyeva Dilnavo Mansurjon qizi	
Ekoturizm obyektining tasniflanishi va alohida xususiyatlari	116
Qodirov Azizjon Anvarovich	
Mamlakatimiz oliy ta'lim tizimida sifat menejmentidan foydalanishning konseptual asoslari	121
Saidqulova Furuza Farmonovna	
Bo'lajak iqtisodchilarning kasbiy kompetensiyalari	125
Shukurova Marifat Xodjiakbar qizi	
Ta'limning bosqichlari va ularning inson kapitalini shakllantirishdagi ahamiyati	129
To'rayeva Hurriyat To'yqulovna	

Hududlarda to'g'ridan to'g'ri xorijiy investitsiyalarni jalb etish dasturini amalga oshirishda marketingni rivojlantirish yo'llari	136
Xamidov O. X., Tojiyeva A. F.	
Investitsiyalar marketingining strategik aspektlari.....	143
Xodjamberdiyeva Dilnoza Bahtiyorovna	
Xorijiy investitsiyalarni jalb etishda investitsion muhit jozibadorligini oshirishga nazariy qarashlar	149
A. Bektemirov, A. A. Abdurahmonov	
Qishloq xo'jaligi raqobatbardoshligini oshirishning ilg'or xorij tajribasi	154
Abdulloev Asliddin Junaydullayevich, Ochilov Narzullo Fayzulloyevich	
Sanoat ishlab chiqarish tizimining investitsion xususiyatlari.....	159
Yodgorova Xalima To'liqinovna	
Turizm sohasi uchun yuqori malakali kadrlarni tayyorlashda davlat va xususiy sherikchilikning o'zaro bog'liqligi tahlili.....	165
Raxmatov Adxam Itolmasovich	
Mamlakatimizda turizm tashkilotlari faoliyatini qo'llab-quvvatlash maqsadida marketing instrumentlari orqali samarali tizim yaratish.....	169
Suyunova Kamilla Baxromovna	
Qishloq xo'jaligida agrokimyo xizmatlar ko'rsatishning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	173
Tabayev Azamat Zaripbayevich	
Yashil iqtisodiyotga investitsiyalarni jalb qilishni faollashtirish muammolari	178
Xomitov K. Z., Masharipova S. R.	
Considerations on the Problem of Illegal Migration and Human Trafficking	183
Azamatova Gulmira Bayirbekovna, Otarbayeva Guljan Kobeyevna	
Sustainable Development and Environmental Economics in Uzbekistan: A Focus on Carbon Pricing and Renewable Energy	186
Muhammadiyev Po'latjon Ilhomjon o'g'li, Urganbayeva Dilnoza Toxtasinovna	
The use of Digital Technologies in the Provision Of Utilities to the Population	192
Mamanazarov Oybek Shomurodovich, Inoyatova Durdona Shoxaydarovna, Alijonov Jamshid Alijon o'g'li	
The Current State of the Digital Economy in the Agrarian Sphere: Problems and Solutions	196
Babadjanov Abdirashid Musayevich	
Behavioral Theory of the Firm.....	201
Egamberdieva Oydin Abror qizi	
The Role of Information Technologies in Increasing the Capitalization of Commercial Banks	207
Egamova Makhfurat Esanovna	
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан	211
Абдуллоев Фуркат Олимджонович	
Совершенствование методологии экспертизы инвестиционных проектов	216
Бекимбетова Гулнора Маратовна	
Методические подходы к формированию механизмов стратегического управления развитием химической отрасли.....	223
Бибутова Шахло Саъдуллаевна	
Меры по снижению доли теневой экономики в стране.....	228
Махмудова Юлдузхон Бахромжон кизи, Сафаров Гиёсиддин Абдуллаевич ўғли	
Формирование национальной инновационной системы – одна из приоритетных задач повышения конкурентоспособности Республики Узбекистан	232
Н. М. Махмудов, А. А. Алиев, З. А. Мирзоев	
Мониторинг и анализ современного состояния и развития промышленности в Узбекистане.....	237
Назарова Раъно Рустамовна, Исмоилова Малика Дилшодовна	
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов.....	243
Раупов Жамшид Рашидович	
Роль применения ключевых показателей эффективности труда на предприятиях.....	249
Рахматуллаева Шахноза Хамидовна	

Влияние цифровой трансформации на инвестиционную привлекательность Узбекистана.....	255
Саитхамолов Мухаммадхожа Сабирходжа угли, Маркабаева Жансая Айбек кызы	
Организация и координация методической помощи при управлении педагогическими кадрами	261
Хакимова Майя Юрьевна	
Интеграция узбекистана в мировое экономическое содружество путем унификации бухгалтерского учета на основе МСФО	266
Зарипова Саёхат Зафаровна	
Tijorat banklari tomonidan investitsiya loyihalarini moliyalashni rivojlantirish imkoniyatlari.....	271
Abduqodirova Ozoda Anvarjon qizi	
Tijorat banklari tomonidan jismoniy shaxslarga ajratilgan kreditlarning joriy tahlili.....	276
Abdusalomov Jaxongir O'ktam o'g'li	
Globalashuv sharoitida mamlakatimizda sug'urta bozorini raqamlashtirishning ahamiyati	282
Anvarova Z.	
The Role of Parents and Teachers in Promoting a Healthy Lifestyle in Children.....	286
Axtamov Djamshed Baxromovich	
A Study of the Importance of Green Economy in Uzbekistan Sustainable Economic Development and its Measurement Indicators in Relation to Environment.....	291
Ataniyazova Maksuda Baltayevna, Tairova Zarnigor Mammot qizi	
Konsolidatsiyalashgan moliyaviy hisobot tuzishning zarurligi.....	296
Avazov Iloxom Ravshanovich	
Foydani soliqqa tortish obyekti sifatidagi iqtisodiy tarkibi.....	301
Axrorov Zarif Oripovich	
Surxondaryo viloyatida aholining uy-joy bilan ta'minlanganlik darajasini tahlili.....	309
Ibragimov Qobil To'xtamishovich	
Review of Methodological Approaches to Enterprises Financial Condition Analysis.....	314
Ismailova Maxbuba Mirxalilovna	
Innovatsion rivojlanish sharoitida xizmat ko'rsatish sohasini tasniflanishining nazariy va ilmiy asoslari.....	319
Masharipova Manzura Alimbayevna	
Korxonalarda benchmarking strategiyalarini qo'llashning ijtimoiy-iqtisodiy mexanizmlari.....	325
Narziyeva Dilafiruz Muxtorovna	
Davlat budjetining soliqsiz daromadlari shakllanishini takomillashtirish yo'llari.....	330
O'ktamova Nargiza Narzulla qizi	
Mamlakatimizda sanoat ishlab chiqarishi korxonalarining rivojlanish holati tahlili.....	334
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
Moliyaviy natijalar to'g'risidagi hisobotni moliyaviy hisobotning xalqaro standartlar talablari asosida tuzish.....	339
Pardayeva Zulfizar Alimovna	
Raqamlashtirish sharoitida qo'shma korxonasi faoliyatining tahlili.....	343
Rashidov Jamshid Xamidovich	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning rivojlanishida oilaviy tadbirkorlikning o'rni.....	348
Raximov Baxromjon Ibroximovich, Saloxiddinov Zuxriddin Nuriddin o'g'li	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda xizmat ko'rsatishning ilmiy asoslari.....	352
Suyunov Asror Baxtiyorovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitda telekommunikatsiya sohasini rivojlantirish ilmiy asoslari.....	356
Toshmatov Salohiddin Zayniddinovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarni joriy etishning huquqiy masalalari	360
Turg'unov Saloxiddin Jamol o'g'li, Mirzayeva Mohidil Vohidovna	
Zamonaviy sharoitlarda korxonalarning moliyaviy baqarorligini yaxshilash masalalari	366
Usmanova Guljahon Ulug'bek qizi	
Franshizalarni jalb qilishda davlat boshqaruvi tizimida marketing tadqiqotlarining ahamiyati	371
Xodjayev Anvar Rasulovich	

Transport Decarbonization Strategy.....	377
Yarashova Vasila Kamalovna, Muradov Bekzod Xidirnazar ugli	
Temir yo'l transportida ishlab chiqarish faoliyatining iqtisodiy samaradorligini oshirish	382
Yermatova Dilnoza Axmadjonovna	
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari	387
Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	
Issiqlik ta'minoti xizmatlarini ko'rsatish samaradorligi va sifatini baholash ko'rsatkichlari tizimi	390
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Issiqlik ta'minoti xizmatlari sifatiga ta'sir etuvchi omillar va ularni baholash	394
Abdulaziz Abdumo'minovich Matro'ziyev	
Jismoniy shaxslarning mol-mulkiga soliq solishni takomillashtirish.....	399
Abdullayev Zafarjon Alijonovich, Zaydullayev Abduhabib Boliqul o'g'li	
Sug'urta tashkilotlarida hisob siyosatini ishlab chiqishning ahamiyati.....	404
Abduraimova Maftunaxon Axmatovna	
Bank risklarini boshqarishning xalqaro tajribalari.....	409
Abdurasulov Jaxongir Abduvaliyevich	
Tadbirkorlik subyektlari ijtimoiy ma'sulligini ta'minlash mexanizmining amal qilish darajasi	416
Bayisbayev Javlon Nurlanovich	
Qishloq aholisining qishloq xo'jaligida bilim va innovatsiyalarni o'zlashtirishga ta'sir etuvchi omillarni iqtisodiy baholash (Samarqand viloyati misolida).....	421
Bozorova Lobar Nuralevna	
Направления совершенствования инновационных стратегий в деятельности промышленных предприятий	427
Дониерова Зухрабону Алишер кизи	
Mol-mulk solig'ining korxonalar faoliyatiga ta'siri.....	432
Qudiyarov Kishibay Ramatullayevich	
Banklar reytingini aniqlash va barqarorligini ta'minlashning ustuvor yo'nalishlari.....	438
Maxmudov Omon Tuxtayevich	
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida tijorat banklarining aktiv va passiv operatsiyalarini innovatsion usullar orqali boshqarishni takomillashtirish	442
Mo'minova Ma'suda Baxtiyarovna	
Auditorlik tekshiruvini dasturiy ta'minot asosida tashkil etish: muammo va yechimlar.....	447
Nazarova Kamola Sattoral qizi	
Ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning davlat tomonidan tartibga solish konsepsiyasi.....	453
Normurodov Xusan Eshmaxmatovich	
O'zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ahamiyati hamda uni rivojlantirish istiqbollari.....	460
Nurullayeva Shaxnoza, Saydullayeva Saodat	
Tijorat banklari inson kapitali samaradorligini baholashda KPI ko'rsatkichlaridan foydalanish mexanizmlari	467
Turaeva Mastura Kurbanovna	
Сущность и особенности инвестиционно-строительного процесса	471
А. Бектемиров, Б.М.Абдувалиев	
Tijorat banklarida muammoli kreditlarni boshqarishning dolzarb masalalari.....	478
Saidov Hayotjon Raxmatulloyevich	
Tijorat banklarida kredit operatsiyalari hisobini takomillashtirish.....	482
Sa'dullayeva Asalxon Muzaffarovna	
Ko'p tarmoqli fermer xo'jaliklarining raqobatbardoshlikni baholash usullari	485
Abdulloyev Asliddin Junaydullayevich, Teshayev Mirolim Djumayevich	
Tadbirkorlik subyektlarida soliq yukini optimallashtirish mexanizmi	490
To'xsanov Qudratillo Nozimovich	

Davlat sektorida ichki audit tadbirlarini umumiy rejalashtirish Xamidova Z. U.	495
Aholi moliyaviy savodxonligini oshirish va uning ahamiyati..... Xudayarova Xurshida Abdunazarovna	501
Kambag'allikni qisqartirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi..... Xudoyberdiyev Jamshid Juraboy o'g'li	505
Oliy ta'lim muassasalarida buxgalteriya hisobi va ichki auditni takomillashtirish..... Shaymatova Nargiza Ashurovna	511
Raqamli iqtisodiyot sharoitida sug'urta xizmatlari..... Shodmonova Odina G'ofur qizi	516
Fuqarolar davlat pensiya ta'minoti tizimining amaldagi holati tahlili..... Sholdarov Dilshod Azimiddin o'g'li	520
Aholiga bank xizmatlari ko'rsatishning ijtimoiy ahamiyati..... Eldor Uskanov	525
Innovatsion boshqaruvning ilg'or xorijiy tajribalari Yusupova Jamila Karamatdinovna	530
Neft-gaz korxonalari moliyaviy-iqtisodiy faoliyati natijalari tahlili ("O'ZBEKNEFTGAZ" AJ misolida) Umurzoqov Jamoliddin Sherbekovich	534
Korxonalarda savdo marketing faoliyati samaradorligini baholash..... Sobirov Azizbek Avzbekovich	541
Moliyaviy firibgarliklarga qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish imkoniyatlari..... Gadaev Ismat Yadgarovich	548
Hududlarda islom iqtisodiyoti tamoyillari asosida amalga oshirilgan investitsion loyihalar: to'siqlar va yechimlar Irgasheva Gulbahor Sodiqovna	551
O'zbekistonda investitsiyalardan samarali foydalanish asosida oziq-ovqat sanoati samaradorligini oshirish yo'llari..... Kobilova Nasiba Xurramovna	554
Foreign Economic Relations as a Factor of Effective Functioning of the Economy Bakhodurova Sulkhiya Azizkhodjaevna, Li Marina Rudolfovna, Mukhtarova Donata Ravshanbekovna, Romashkin Roman Anatolyevich	561
Modern Approaches to the Organization and Development of the Consumer Services Market..... Musyeva Shoira Azimovna	566
Ishlab chiqarish siklini qisqartirishning iqtisodiy samaradorligi..... Odina Nabiyeвна Tuychiyeva, Nazarova Latofat Toirjon qizi	570
Asalarichilik mahsulotlari bozorida marketing strategiyasini amalga oshirish..... Rashidova Xadicha Tursunalievna	575
Iqtisodiyotni modernizatsiyalash sharoitida bank faoliyatini iqtisodiy-matematik modelashtirish yo'llari Raxmanov Mexridin Sindarovich	581
Korporativ boshqaruv amaliyoti bo'yicha hisobot tuzish bo'yicha xorijiy tajriba..... Tashmatov Rustam Xusanovich	586
Iqtisodiyotda davlat ishtirokini qisqartirish va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish istiqbollari Yuldashev Xusniddin Abdullayevich	592
Iqtisodiyotda turizm o'rnini statistik baholash uslubiyoti..... Zilola Jumanova	595
Финансовые риски в исламском финансировании для внедрения в Республики Узбекистан Абдуллоев Фуркат Олимджонович	602
Блокчейн-технология и информационная безопасность в цифровой экономике Узбекистана..... Кадиров Алишер Исмаилович	607
Цифровая платформа как инструмент трансформации бизнес-процессов Раупов Жамшид Рашидович	611

O'zbekistonda zamonaviy kabel va sim mahsulotlari ishlab chiqaruvchi korxonalar faoliyatiga nazar.....	617
Rashidova Odina Olimjon qizi	
Современные тенденции развития валютных отношений в Узбекистане	622
Камалов Камолатдин Кахрамонович	
Sug'urta sohasining O'zbekiston iqtisodiyotidagi o'rni	626
Sharobiddinov Akramjon Goyibbayevich	
Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishning xorij tajribasi va undan O'zbekistonda foydalanish yo'nalishlari	630
Fayziyeva Aziza Azamat qizi	
Modeling the Stackelberg strategy in a linear model (linear city) Hotelling.....	635
Musayeva Shaira Azimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
Mulkning kapitallashuvi darajasini iqtisodiy jihatdan amalga oshirish samaradorligini baholash uslublari.....	644
Norboyev Odil Abrayevich	
Tijorat banklarining kredit portfelini amaliy holati va ekonometrik tahlillari: ATB "Aloqabank" misolida.....	649
Norov Akmal Ruzimamatovich, Norova Nozima Nabiyeвна	
O'zbekistonda "yashil iqtisodiyot" muhitida kreditlash va moliyalashtirish imkoniyatlari	654
Taxir Urkinbayev	
Budjet tashkilotlarida ichki nazorat tizimini tashkil qilishning xususiyatlari.....	658
Abduraxmanov Ramazon Abdullayevich	
Chinese Commercial Banks Experience in Asset Diversification	663
Uktamova Nozima Narzulla kizi	
Sanoat taraqqiyotida ishlab chiqarish korxonalarini ustuvor rivojlantirish istiqbollari.....	667
Yadgarov Akram Akbarovich	
Анализ деятельности коммерческих банков Узбекистана по кредитованию физических лиц.....	673
Базарова Нигора Равшановна	
Mahalliy va xorijiy investitsiyalarni jalb etishning innovatsion jarayonlarga ta'sirini baholash.....	684
Bobobekov Ergash Abdumalikovich	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida innovatsiyalarning iqtisodiy samaradorligini oshirish yo'llari	689
Kuziyeva Nargiza Ramazanovna, Xusanov Faxriddin Jamoliddin o'g'li	
Tashqi mehnat migratsiyasi.....	694
O. N. Djurayev	
Raqamli iqtisodiyotda sanoat tarmog'ining davlat tomonidan qo'llab-quvvatlanishini baholash	699
Otaboyeva Dildora	
Nobank kredit tashkilotlarining moliyaviy xizmatlari sifatini oshirishning xorijiy mamlakatlar tajribasi	705
Raimov Xurshid Muxtorovich	
Tijorat banklarida moliyaviy injiniringni qo'llash istiqbollari	711
Saipnazarov Sherbek Shaylavbekovich	
O'zbekiston Respublikasi moliya bozorida tijorat banklari faoliyati: muammo va yechimlar	716
Toymuxamedov Ibroxim Rixsiboevich, Jumaev Islombek Akram o'g'li	
Agrar ta'lim tizimida boshqaruv samaradorligini oshirish yo'llari	723
Boltayev Nurali Shiramatovich, Beglayev Uchqun Xurramovich, Abdiyev Izzat Risqiboyevich	
O'zini o'zi band qilgan shaxslardan olinadigan soliqlarni takomillashtirish orqali yashirin iqtisodiyotni jilovlash masalalari	731
Davranov Iskandar Jumayevich	
Iqtisodiy konsentratsiyalarni tartibga solish va nazorat qilishni takomillashtirish.....	738
Luqmanov Sharifxon A'zam o'g'li	
Role of Private and Public Kindergartens in Early Childhood Development	744
Makhmudova Munisakhon Abbos qizi	
"Yashil" enegriya quvvatlarini barpo etish iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash asosi sifatida.....	749
Muminova Elnoraxon Abduraimovna, Umarova Dilnoza Oybek qizi	
Xo'jalik yurituvchi subyektlarda CVP-tahlilni tashkil etishning muammoli jihatlari	754
Qlichev Baxtiyor Pardayevich	

Korxonada likvidlik riskini minimallashtirish orqali uning moliyaviy barqarorligini saqlab qolish	759
Latipova Shaxnoza Maxmudovna	
Развитие международных торгово-экономических связей Республики Узбекистан	766
Ким Татьяна Валерьевна, Гофуржонов Шахрибону Бахромжон кизи	
Kapital qurilishni boshqarish samaradorligini oshirishning dolzarb masalalari	774
A. Bektemirov, M. U. Sarimsoqov	
O'zbekiston mehnat bozorida yoshlarning ish bilan bandlik darajasini oshirish.....	780
Mambetjanov Qahramon Qurbandurdiyevich, Bahromov Shahzod Fazliddinovich	
Роль имиджа в улучшении инвестиционной привлекательности высших учебных заведений.....	787
Жанзаков Бекзот, Жонузиков Мирзабек	
Innovatsion kichik tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash bo'yicha xorij tajribasi va uni mamlakat iqtisodiyotida qo'llash imkoniyati.....	795
Toshaliyeva Saodat Toxirovna, Eshqulova Dilorom Abduravupovna	
Перспективы развития банковского сектора в Узбекистане для иностранных туристов	802
Муминов Шахзод Низомиддинович, Каримова Азиза Махомадризовна	
Innovatsion faoliyat moliyaviy modellari va mexanizmlarini rivojlantirishning konseptual asoslari	806
Ruzibayeva Nargiza Xakimovna	
Qishloq xo'jaligi tarmoqlarini innovatsion rivojlantirish bo'yicha xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda samarali foydalanish yo'llari	814
Ishniyazov Baxrom Normamatovich	
Turistik xizmatlarining o'ziga xos xususiyatlari va marketing tadqiqotlari.....	819
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna	
Qoraqalpog'iston qishloq xo'jaligi: asosiy muammolar va rivojlanishining ustuvor yo'nalishlari	823
Yeshimbetov Uktamjon Xudaybergenovich	
Iqtisodiyotning erkinlashtirilishi sharoitlarida kichik biznes sektori rivojlanishining imkoniyatlari.....	832
Botirova R. A., Sirojiddinov I. Q.	
Kriptoalyuta va blokcheyn tadqiqotlari: tendensiyalar va istiqbollar	835
Berdiqulov Jurabek	
Bank risklarni monitoring qilish tizimini takomillashtirish	837
Hamroyev Sherzod Axtamovich	
O'zbekiston hududlariga xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda ko'p qavatli "yashil" fermer xo'jaliklarini tashkil etishning ahamiyati	843
Turdimuratova Aziza Alisherovna	
Surxondaryo viloyatining mahalliy budjet daromadlarini oshirish yo'llari va uni arima modeli asosida prognozlash.....	846
Abdunazarova Shahnoza Norqo'chqor qizi	
Qishloq xo'jaligi tarmog'ining mamlakat iqtisodiyotidagi o'rni va undagi tarkibiy o'zgarishlarni statistik baholash.....	856
Zakirova Umida Maxamadaminovna	
O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatish korxonalarining ijtimoiy-iqtisodiy mohiyati	863
Pardayev Jamshid Muzaffarovich	
Turizm bozorini rivojlantirishda mehnat bozorining tutgan o'rni va ahamiyati	872
Berdiqulova Iroda Rayimqulovna, Berdikulov Jurabek	
Проблемы расчета определения и планирования прибыли предприятий в условиях модернизации экономики	876
Алиева С.С.	

TEMIR YO'L TRANSPORTIDA ISHLAB CHIQUARISH FAOLIYATINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH

Yermatova Dilnoza Axmadjonovna

Toshkent davlat transport universiteti "Transport iqtisodiyoti"
kafedrası yanch doktoranti

Annotatsiya: Jahon iqtisodiy jarayonlarining beqarorligi va mamlakatning iqtisodiy rivojlanish muammolari sharoitida temir yo'l transportining iqtisodiy munosabatlari faoliyati samaradorligini oshirish juda muhimdir.

Kalit so'zlar: Transport, railways, fixed assets, efficiency, competitiveness, quality, operation, infrastructure.

Abstract: In the conditions of instability of world economic processes and problems of economic development of the country, it is very important to increase the efficiency of economic relations of railway transport.

Key words: Marketing research; franchise; diversification; Artificial Intelligence (AI).

Аннотация: В условиях нестабильности мирохозяйственных процессов и проблем экономического развития страны очень важно повысить эффективность экономических связей железнодорожного транспорта.

Ключевые слова: Транспорт, железные дороги, основные фонды, эффективность, конкурентоспособность, качество, эксплуатация, инфраструктура.

KIRISH

Temir yo'l transportining ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyati samaradorligini oshirish, fan va texnika yutuqlariga ishlab chiqarishni tashkil etishning yangi usullarini joriy etish, iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish, transformatsiya jarayonlarini samarali yo'lga qo'yish kabi iqtisodiy jarayonlar bilan chambarchas bog'liq hisoblanadi.

Temir yo'l transporti zamonaviy iqtisodiyotning muhim elementidir. Temir yo'l transporti bozor munosabatlarining obyekti sifatida qaralib, uning samarali faoliyati iqtisodiyotning barcha tarmoqlari, korxonalar, ularning birlashmalari va majmualari faoliyati va rivojlanishi bilan bevosita bog'liq. Temir yo'llar mamlakat iqtisodiyotiga qo'shayotgan o'z ulushiga qaramay, temir yo'l transporti muayyan qiyinchiliklarni boshdan kechirmoqda: asosiy fondlarining jismoniy va ma'naviy eskirish muammolari bugungi kungacha o'z dolzarbligini saqlab qolmoqda. Elektr va elektron qurilmalarning asosiy xarakteristikalari, relslar, strelkalar, yo'lining yuqori tuzilishi elementlari va uning alohida elementlari, infratuzilma obyektlarining boshqa texnik vositalari xorijiy rivojlangan mamlakatlardan sezilarli darajada orqada qolmoqda. Temir yo'l transporti asosiy fondlarini texnik rivojlantirish sur'atlarining sekinlashishi ularning ishonchligining pasayishiga olib keladi va tashish parametrlari sifati va jahon standartlari darajasi o'rtasidagi nomuvofiqlik temir yo'l transportining transport bozorida raqobatbardoshligini pasayishiga sababchi bo'lib xizmat qiladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Ushbu ilmiy ishning nazariy va amaliy asoslari mahalliy hamda xorijiy mualliflarning yuk tashish jarayonining samaradorligi va sifatini baholash sohasidagi fundamental va amaliy ishlari; temir yo'l transporti faoliyati va rivojlanishining dolzarb masalalari, ishlab chiqarish jarayonlarini iqtisodiy boshqarish, ishlab chiqarish va aholiga transport xizmatlari ko'rsatish sifatini aniqlash va rejalashtirish metodologiyasi bo'yicha izlanishlar olib borilgan.

Jahon amaliyotida sifat va samaradorlikni oshirish muammolarini o'rganish va ularni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlarini belgilashda quyidagi xorijiy olimlar izlanishlar olib borgan: V.V. Boytsov, U.E. Deming, J.M.Juran, K.Ishikava, F.B. Krosbi, F. Teylor, A.V. Feygenbaum, V.A. Shewhart.

Temir yo'l transporti samaradorligini oshirish va bozor sharoitida transport xizmatlari sifatini baholash masalalari bo'yicha quyidagi osiyolik olimlar: I.V. Belov, V.L. Belozarov, T.V. Bogdanova, G.V. Bubnova, V.G.

Galaburda, O.V. Efimova, R.A. Kozhevnikov, V.A. Kozyrev, A.V. Komarov, P.V. Kurenkov, B.M. Lapidus, L.P. Levitskaya, D.A. Macheret, V.A. Persianov, A.G. Romanova, Yu.I. Sokolov, N.P. Tereshina, M.F. Trixunkov, N.M. Sheremet, A.D. Shishkov, L.V. Shkurina va boshqalarning ilmiy ishlarida yoritib o'tilgan.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ilmiy izlanishga qo'yilgan muammolarni hal qilish uchun ilmiy bilishning nazariy va empirik usullari majmua-sidan foydalanildi, jumladan: tahlil va sintez, taqqoslash va umumlashtirish, abstraksiya, mantiqiy usul, tizimli va jarayonli yondashuvlar; texnik-iqtisodiy hisob-kitoblar usuli, usullarning sarf-xarajat stavkalari, shuningdek, ma'lumotlarni o'rganish va sharhlash uchun jadval va grafik usullardan foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Transport mijozlarga xizmat ko'rsatishning samaradorligi hamda sifati va shunga mos ravishda raqobat-doshligi ko'p jihatdan transport jarayonlarining sifati va texnik jihozlarning ishonchiligi bilan belgilanadi. Texnik jihozlar nosozliklarining eng muhim ekspluatatsion ko'rsatkichlariga ta'sirini baholash temir yo'l transporti xara-jatlarini optimallashtirishning istiqbolli yo'nalishi bo'lib, bu yuk va yo'lovchi tashishni amalga oshirishda sama-rasiz xarajatlarni kamaytirish choralarini ishlab chiqish va qabul qilish imkonini beradi ^[1].

Temir yo'l transportini rivojlantirish mijozlarga xizmat ko'rsatishda yuqori sifat standartlariga rioya qilgan holda yuk va yo'lovchilarni tashishga bo'lgan ehtiyojini qondirishga qaratilgan. Temir yo'l transporti aholining harakatchanligiga ijobiy ta'sir ko'rsatayotgani va shahar markazlarida sodir bo'layotgan tirbandlik jarayonla-rining, shaharlarning hozirda yuzaga kelayotgan ekologik muammolarini ortib borayotganligi sababli mamlakat aholisi va davlat hokimiyati organlarining temir yo'l transporti (metro, tramvay va boshqa)ni rivojlantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Temir yo'l transporti samaradorligini oshirish butun dunyoda qiziqish uyg'otmoqda. Ushbu mavzu temir yo'l sohasi rahbarlarini ham, bozorning ushbu segmentidagi raqobatchilarni ham, tegishli vazirlik va idoralar rahbariyatini ham qiziqtiradi.

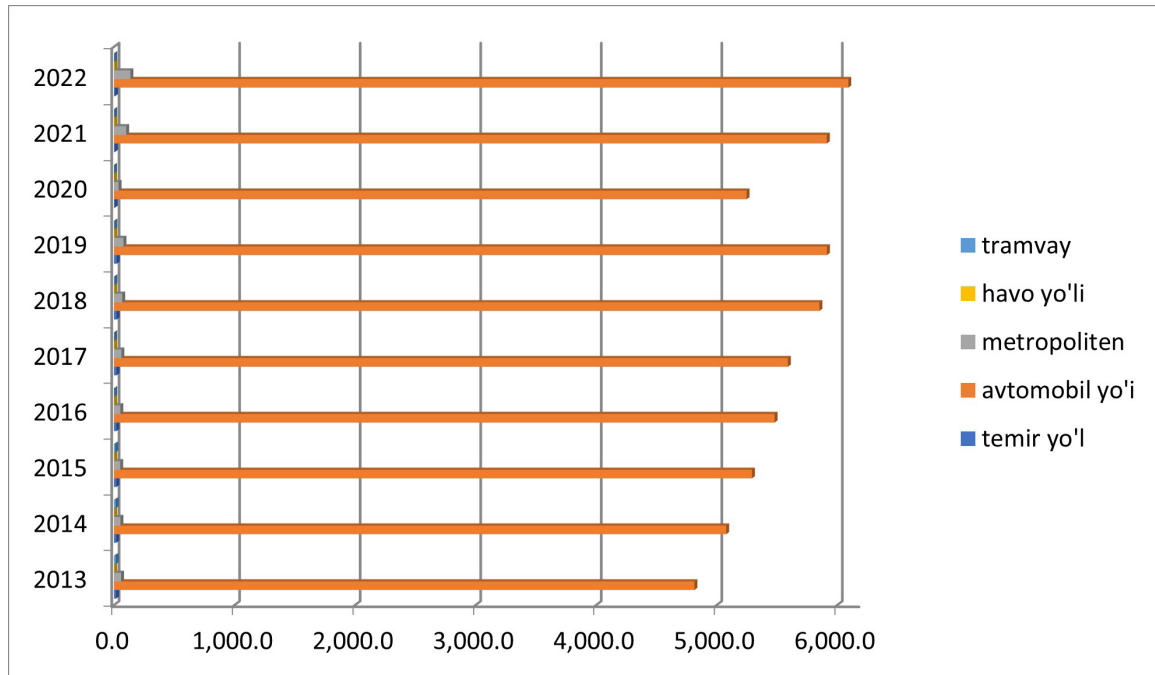
So'nggi yillarda O'zbekiston temir yo'l transporti samaradorligini oshirishga qaratilgan bir qancha qaror va farmonlarni ham ko'rishimiz mumkin. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 10-oktabrdagi "O'zbekiston Respublikasi temir yo'l transporti sohasini tubdan isloh qilish chora-tadbirlari to'g'risida" PQ-329 sonli qarorida ham Temir yo'l transporti sohasini isloh qilish, sog'lom raqobat muhitini yaratish, sohaga xususiy sektorni keng jalb qilish, biznes jarayonlarini raqamlashtirish, boshqaruvning zamonaviy usullarini joriy etish hamda respublikaning tranzit salohiyatidan samarali foydalanish kabi jihatlariga alohida e'tibor qaratilgan hamda 2023–2026-yillarda temir yo'l transporti sohasini isloh qilish bo'yicha yo'l xaritasi ishlab chiqilgan. Bu temir yo'l tarmog'ining barcha bo'linmalari faoliyatini optimallashtirish va modernizatsiya qilish, harakat tarkibiga texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash bo'yicha eng yangi texnologiyalarni joriy etish, uskunalar va uzatish moslamala-rini, infratuzilmani doimiy yangilab borish, mehnat resurslarini yaxshilash asosida imkon bo'ldi. Kelgusida yuk va yo'lovchilarni tashish bo'yicha xizmatlarga talabni saqlab qolish yoki oshirishda temir yo'l transportini isloh qilish jarayonining samaradorligi bo'yicha ijobiy kutilmalar amalga oshishi kutilmoqda.

1-jadval: Transport turlari bo'yicha yuk tashish va yuk aylanmasi

Ko'rsatkichlar	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tashilgan yuklar, mln.t	930,0	1 000,4	1 070,5	1 132,5	1 146,2	1 243,0	1 319,8	1 366,7	1 420,2	1 420,9
temir yo'l	63,7	65,7	67,2	67,6	67,9	68,4	70,1	70,6	72,0	73,4
avtomobil	801,3	868,9	943,3	1 002,8	1 013,1	1 102,2	1 177,7	1 238,2	1 282,0	1 284,1
quvur yo'li	65,0	65,8	60,0	62,2	65,1	72,4	72,0	57,9	66,2	63,5
havo yo'li, ming	22,0	23,0	24,6	26,5	26,4	13,1	10,4	5,3	9,1	10,2
Yuk aylanmasi, mlrd. t-km	65,8	66,2	65,8	65,3	66,9	71,3	72,6	66,9	74,8	75,5
temir yo'li	22,9	22,9	22,9	22,9	22,9	22,9	23,4	23,6	24,6	25,0
avtomobil	11,2	11,9	12,8	13,3	13,6	14,6	15,9	16,2	19,1	20,5
quvur yo'li	31,5	31,2	30,0	28,9	30,2	33,6	33,2	26,8	30,8	29,7
havo yo'li, mln. t-km	116,3	125,1	131,1	132,2	156,9	123,5	119,0	219,0	303,5	322,8

Mamlakatimizda transport turlari bo'yicha tashilgan yuk hajmi temir yo'l transportida 2013-yildan 2022-yilgacha o'rtacha 1,2% o'sayotganligini, 2022-yil esa 2013-yilga nisbatan 15,2% miqdorda ortganligini 1-jadvaldan ko'rishimiz mumkin. Tashilgan yuklar bo'yicha eng yuqori o'sish ko'rsatkichini 2013-yildan 2022-yilgacha bo'lgan vaqtlar oralig'ida avtomobil transporti 5,4 % ko'rsatkich bilan, undan keying o'rinda esa temir yo'l transporti turgan bo'lsa, kamayish ko'rsatkichini ham band qilgan soha havoli yo'li transportini ko'rishimiz mumkin.

1-rasmda esa 2013-yildan 2022-yilgacha yo'lovchi tashish ko'rsatkichlari diagrammasi keltirilgan bo'lib bunda ham yillar bo'yich bir me'yorda o'sish tempini kuzatishimiz mumkin. Faqatgina 2020-yil pandemiya bo'lganligi sababli yo'lovchi tashish ko'rsatkichi kamayganligi hamda temir yo'l va avtomobil transportida yo'lovchi tashish ko'rsatkichi bir biriga yaqin ekanligini ko'rishimiz mumkin.

1-rasm: Transport turlari bo'yicha yo'lovchi tashish

Statistik ma'lumotlarga tayangan holda tahlil qilganimizda aholining o'sish darajasi ham o'rtacha 1,8 %ni ko'rsatmoqda. Aholi sonining ko'payish darajasi, sanoat va ishlab chiqarishning rivojlanishi hamda sohalariga kiritilayotgan innovatsiyalarga nisbatan temir yo'l transporti orqali xizmat ko'rsatish darajasini takomillashtirish zarurligini keltirib chiqarmoqda.

Temir yo'l transporti samaradorligini oshirishda ikkita omilga (ikki funksiyaga) e'tibor qaratish tavsiya etiladi: transport tarmog'i bilan bog'liq bo'lgan infratuzilma komponenti va transport harakati bilan bog'liq bo'lgan ekspluatatsiya faoliyati. Ushbu funksiyalarning har biri uchun xarajatlar (investitsiyalar yoki operatsion) va daromadlar (faoliyatlar yoki subsidiyalar/subvensiyalar) ajratilishi mumkin. Jamoat manfaatlarini nuqtayi nazaridan, subsidiyalar darajasi transport bozorining daromadlari va umumiy temir yo'l xarajatlari darajasiga qaram amalga oshiriladi [2].

Temir yo'l transporti samaradorligini o'lchashda biz ko'rsatkichlarni tashish jarayonining infratuzilmaviy va ekspluatatsion tarkibiy qismlariga qarab guruhlashni taklif qildik (2-jadval).

2-jadval: Tashishdan olingan xarajatlar va daromatlarni transport jarayonining tarkibiy qismlariga taqsimlanishi

Ko'rsatkichlar	Tashish jarayonining tarkibiy qismlari	
	Ekspluatatsiya	Infratuzilma
Xarajat	- harakatlanuvchi tarkibga investitsiyalar - mehnat resurslari	- investitsion kapital - texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash
Daromad	- tarif daromadlari - davlat tomonidan moliyalashtirish	- tarmoqqa kirish to'lovi - davlat tomonidan moliyalashtirish

Temir yo'l transportini boshqarish temir yo'lning samaradorligiga bevosita ta'sir qiladi. Ta'mirlash xarajatlari kamaytiradigan va mijozlarning temir yo'llarga bo'lgan talabini oshiradigan texnologiyalarga sarmoya kiritish siyosatini ishlab chiqish korxonaning asosiy maqsadlaridan biri hisoblanadi. Shuningdek, temir yo'l transporti sohasida axborot texnologiyalarini yanada rivojlantirish (mijozlar uchun qulayroq veb-saytlardan poyezdlarga xizmat ko'rsatish va texnik xizmat ko'rsatishning avtomatlashtirilgan tizimlarigacha) kabi jarayonlarni takomillashtirish maqsadga muvofiqdir. Zamonaviy texnologik yechimlar aloqani yaxshilash, jarayonlarni avtomatlashtirish va kiritilayotgan investitsiyalardan samaraliroq foydalanish imkonini beradi [3].

Temir yo'l transporti tizimlarining samaradorligi, davlat mablag'lari va temir yo'l daromadlari bilan o'zaro bog'liqdir. Temir yo'l strategiyasini ishlab chiqish va operativ rejalashtirish uchun davlat tomonidan moliyaviy qo'llab-quvvatlashning izchilligi va hajmi muhim ahamiyatga ega. Misol tariqasida, Yevropa Ittifoqi mamlakatlardagi temir yo'llarining ko'p qismi hukumat tomonidan tartibga solinadigan raqobatbardosh bozorlarda xizmat qiladi. Ular uchun temir yo'l transportini rivojlantirishga yo'naltirilgan kapitalni ko'p talab qiluvchi loyihalarni qo'llab-quvvatlash uchun davlat tomonidan ajratilayotgan mablag'lar miqdori muhim ahamiyatga ega. Yevropa Ittifoqi mamlakatlari o'rtasidagi asosiy farqlar davlat-xususiy sheriklik doirasida temir yo'llar uchun davlat mablag'laridan foydalanishdir [4].

Temir yo'l bozori yanada raqobatbardosh va samarali bo'lsa ham, davlat ustuvorliklari (ya'ni, ko'proq qamrov, arzon chiptalar narxi, energiya tejaydigan texnologiyalar)ni tartibga solishni va moliyaviy yordamni amalga oshiradi. Temir yo'l tizimlarida ijtimoiy va ekologik loyihalarni amalga oshirish uchun yetarli va maqsadli moliyalashtirish zarur deb hisoblaymiz.

Temir yo'l transporti tizimining ishlash darajasini aniqlash uchun uning energiya samaradorligi, unumdorligi, ishonchiligi yoki sifat ko'rsatkichlaridan foydalanish muhim ahamiyat kasb etadi. Ammo, bizningcha, "temir yo'l transporti samaradorligi" tushunchasini moliyaviy nuqtayi nazardan ko'rib chiqilsa ma'lum bir ko'zlangan natijaga erishish mumkin. Aktivlardan foydalanish samaradorligi, mehnat unumdorligi, tarif stavkalari va koeffitsiyentlari, daromadlar va xarajatlardagi farqlar ushbu tadqiqot uchun asosiy ko'rsatkichlardir. Umuman olganda, natijalar va davlat foydalari muhimdir, lekin xarajatlarni minimallashtirish va davlatning moliyaviy yordamini kamaytirish yo'llarini ishlab chiqish olib borayotgan tadqiqotlarimizning eng asosiy maqsadi bo'lib qoldi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Temir yo'l majmuasi korxonalarini yanada innovatsion rivojlantirish uchun innovatsion rivojlanish konsepsiyasini ishlab chiqish zarur. Tadqiqotlarimizning asosiy maqsadi temir yo'l majmuasining texnologik rivojlanishini barqaror iqtisodiy o'sishini ta'minlash tamoyillariga uslubiy asosda joylashtirishdan iborat bo'lishi kerak.

Innovatsion salohiyatni rivojlantirish konsepsiyasi quyidagi tarkibiy qismlarni hisobga oladi:

- ilmiy, ilmiy-texnikaviy faoliyatni amalga oshirish va xodimlarni tayyorlash uchun ilmiy-texnika majmuasini takomillashtirish;
- yuqori malakali kadrlar, moddiy-texnika va tajriba bazasi rivojlantirish;
- temir yo'l transportini innovatsion rivojlantirish sohasidagi qonunchilikni va uni amalga oshirish mexanizmlarini takomillashtirish;
- "O'zbekiston temir yo'llari" AJning innovatsion faoliyatini boshqarishning samarali tizimini yaratish va "O'zbekiston temir yo'llari" AJ temir yo'l transportini innovatsion rivojlantirish dasturini ishlab chiqish;
- zarur resurslar va rivojlangan aloqa infratuzilmasi bilan ta'minlash.

Korxona darajasida temir yo'l majmuasi uchun innovatsion siyosatni yaratishga qaratilgan bo'lishi kerak bo'lgan yangi texnologiyalarni joriy etish va mavjud texnologiyalarni takomillashtirish maqsadga muvofiqdir. Temir yo'l transportining ekspluatatsion faoliyati bo'yicha olib boriladigan va taqqoslashga yo'naltirilgan keyingi tadqiqotlar qo'shimcha ma'lumotlar beradi, davlat nazorat organlari va temir yo'l kompaniyalari boshqaruvi imkoniyatlarini kengaytiradi va temir yo'l samaradorligini oshiradi, shu jumladan, yuk tashish va tashish manfaatlarini optimallashtiradi. Barqaror ishlaydigan temir yo'l transporti O'zbekiston iqtisodiyotining barcha tarmoqlari rivojlanishining kafolati hisoblanadi. Temir yo'l transporti samaradorligi tarmoqning asosiy ishlab chiqarish fondlarini tiklash dinamikasi, temir yo'l transportiga bo'lgan talabning o'sish sur'ati, tarmoqni tarkibiy islohotini amalga oshirish natijalari, davlat tomonidan tartibga solinadigan tarif siyosatining samaradorligi bilan belgilanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Беляева, Е.Р. Современные подходы в маркетинговой оценке конкурентоспособности выпускников вузов и высшего образования/ Е.Р. Беляева, С.Н. Кужева – Текст: непосредственный// Актуальные проблемы современной экономики: Материалы VII междунар. научно-практ. конф. В 2 ч. – Омск: ОмГУПС, 2019. Ч. 1. – С. 45–49 [1].
2. Кравченко, Х.В. Сущность экономической категории эффективности и определения ее на транспорте /Х.В.Кравченко – Текст: непосредственный // Сборник научных трудов Днепропетровского национального университета железнодорожного транспорта имени академика В. Лазаряна. – 2014. – № 8. – С. 48–55. [2].
3. Дудник. Т.А. Теоретико-методологические основы управления интегрированными хозяйственными образованиями в промышленности: объектно-процессный подход/ Т.А. Дудник – Текст: непосредственный // Известия ТулГУ. Экономические и юридические науки. – 2014. – №4–1. – С. 120–124 [3].
4. Бубнова, Г. В. Экономический механизм реализации потенциала энергосбережения на железнодорожном транспорте/ Г.В. Бубнова, Р.С. Симак – Текст: непосредственный // Вестник Сибирского института бизнеса и информационных технологий. – 2020. – № 1 (33). –С. 20–25 [4].
5. Кужева. С.Н. Аксиологический аспект в управлении организациями/ С.Н. Кужева, Е.Р. Беляева – Текст: непосредственный // Аксиологические аспекты в современных научных исследованиях/ Сб. научн. тр. – Омск: ОГУПС, 2019. – С. 88– 94.
6. www.railway.uz
7. www.stat.uz

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024. № 4

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnalning ilmiyligi:

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.